

Bilaga 1
2023-04-14

Revisionsredogörelse för samfällida kommunrevisionen 2022

1 Inledning

Kommunrevisionen ska ge underlag till kommunfullmäktige inför deras beslut i den årliga ansvarsprövningen.

De förtroendevalda kommunrevisorernas granskningsuppdrag uttrycks i kommunallagens (2017:725) 12:e kapitel. Där fastställs att revisorerna, i den omfattning som följer av god revisionssed, årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämnders och styrelser verksamhetsområden. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om nämnders och styrelser interna kontroll är tillräcklig.

Bland de förtroendevalda kommunrevisorerna utser fullmäktige lekmannarevisorer att granska verksamheten i kommunala bolag och stiftelser samt de övriga organisationer där kommunen har att utse revisorer.

Revisorernas årliga granskning delas in i följande områden:

- ▶ Granskning av delårsrapport och årsredovisning
- ▶ Grundläggande granskning
- ▶ Fördjupade granskningar

2 Granskning av årsredovisning och delårsrapport

2.1 Granskning av delårsrapport 2022

Utfallet per augusti 2022 uppgick till 368 mnkr vilket var ca 73 mnkr högre än utfallet för samma period 2021. Det prognostiserade resultatet för helåret, justerat för jämförelsestörande poster, uppgick till 465 mnkr. Jämfört med 2021 års utfall för helåret, 598 mnkr, var det prognostiserade resultatet därmed lägre.

2022 förväntades skatteintäkterna öka med 5,6 % och nettokostnaderna med 5,8 %. I resultatet ingår jämförelsestörande poster i prognosen med 70 mnkr inom nettokostnaderna och -54 mnkr inom finansresultatet.

Balanskravsresultatet uppgår enligt prognos till 519 mnkr, innebärande att kommunallagens krav på en ekonomi i balans förväntades att uppnås vid räkenskapsårets slut.

Eftersom kommunen bedöms att arbeta i riktning mot kommunfullmäktiges mål och fokusområden samt att vi bedömer att kommunens två finansiella mål uppnås gör vi bedömningen att kommunen uppnår en god ekonomisk hushållning.

Delårsrapporten bedöms, i allt väsentligt, ha upprättats i enlighet med kommunallagen, kommunal redovisningslag och god revisionssed.

2.2 Granskning av årsredovisning 2022

Årsredovisningen bedöms ge en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning, och har i allt väsentligt upprättats i enlighet med kommunala redovisningslagen och God redovisningssed.

Utfallet för år 2022 uppgår till 367 mnkr vilket är 231 mnkr lägre än utfallet för år 2021. Skatteintäkterna ökade med 5,8 % samtidigt som nettokostnaderna ökade med 7,2 %. Vi konstaterar i granskningen att det lagstadgade balanskravet har uppfyllts och att balansresultatet uppgår till 78 mnkr efter avsättning till resultatutjämningsfond.

Vidare noteras att båda de finansiella målen har uppnåtts för 2022. Av nio fullmäktigemål bedöms fem vara uppfyllda och resterande fyra mål bedöms vara delvis uppfyllda. I årsredovisningen anges att de aktiviteter, utvecklingsuppdrag och projekt som bedrivs inom kommunen i hög grad bedöms arbeta i riktning mot kommunfullmäktiges mål och fokusområden.

Vår bedömning, baserad på granskningen, är att resultatet i årsredovisningen är förenligt med fullmäktiges mål och att Lunds kommun uppnår kraven för god ekonomisk hushållning.

3. Grundläggande granskning

Syftet med en grundläggande granskning är att ge revisorerna underlag för ansvarsprovning genom en översiktlig granskning av all verksamhet i enlighet med kommunallagen och God revisionssed. Genomförandet av en grundläggande granskning grundas på intervjuer och dokumentstudier. Revisorerna träffar tillsammans med sina sakkunniga biträden kommunstyrelsens och nämndernas presidium. Vidare tar revisorerna del av protokoll, grundläggande dokument såsom mål- och budgetdokument, ekonomi- och verksamhetsrapporter, budgetplaner, bokslut samt internkontrollplaner. Den grundläggande granskningen har även fokus på väsentliga händelser samt identifierade riskområden och genomfördes under september 2022 – november 2022.

Inom ramen för 2022 års grundläggande granskning har följande beslutande områden från revisionen diskuterats med samtliga nämnder:

- ▶ Lång- och kortsiktiga ekonomiska prognoser
- ▶ Ekonomiskt utfall
- ▶ Intern kontroll och riskanalys
- ▶ Organisation och personalförsörjning
- ▶ Verksamhet och måloppfyllelse
- ▶ Tidigare genomförda granskningar
- ▶ Väsentliga verksamhetshändelser
- ▶ Utmaningar och utvecklingsområden

Vid dialog med kommunstyrelsen framkommer att Lunds kommuns effektiviseringspolitiska råd påvisat i rapporten "Lund kan bättre" att det finns förbättringspotential

gällande kommunfullmäktiges utformning och tydliggörande av mål. Rapportens utfall speglas i nämndernas mål då ett flertal uppges att inte vara mätbara. På ett generellt plan är det interna kontrollarbetet för kommunstyrelsen och nämnderna utförda med ett godkänt resultat. Det framgår däremot inte vad kontrollerna i realiteten inkluderar eller vad som kontrollerats. Socialnämnden uppvisar ett större antal orosanmälningar under 2021 jämfört med 2018. Ökningen upplevs vara en utmaning. Konjunkturläget är en utmaning för stora delar av nämnderna vilket påverkar det ekonomiska resultatet till följd av allmänt skenande priser. Miljönämnden framhåller att det finns en risk att inte kunna leva upp till nämndens ansvar och uppdrag. Detta till följd av utökning i nämndens ansvarsområde och ökad komplexitet i lagstiftning och rättstillämpning. Skarpare krav finns i lagstiftningen till följd av att staten tagit fram en tillsynsstrategi och risken är att nämnden tvingas backa från samhällsbyggnadsprocessen.

4 Fördjupande revisionsprojekt

Under året har den grundläggande granskning kompletterats genom att vi uppdragit åt vårt sakkunniga biträde att genomföra fördjupade granskningar. Följande fördjupade granskningar har genomförts:

- ▶ Granskning av interna kontroller kopplade till risken för kvalificerade välfärdsbrott
- ▶ Uppföljande granskning av upphandlingsprocessen
- ▶ Granskning av krisberedskap – kontinuitetsplanering och uthållighet
- ▶ Granskning av samverkan och förebyggande insatser för unga
- ▶ Granskning av trygghet i skolan
- ▶ Granskning av kvalitet inom bostad med särskild service enligt LSS
- ▶ Granskning av ordförandebeslut

Kommunrevisionens ambition är att ha ett processinriktat och resultatorienterat arbetssätt. Det innebär att en granskning avslutas först när nämnd och/eller styrelse redovisat vilka åtgärder som vidtagits och/eller planerats med anledning av rapporten.

Granskningsrapporterna överlämnas löpande till kommunledningskontoret för registrering på kommunens hemsida. Vi har erhållit svar från styrelser och nämnder avseende genomförda granskningar under 2022. Inkomna svar framgår av bilaga A.

4.1 Granskning av interna kontroller kopplade till risken för kvalificerade välfärdsbrott

Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen, socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden har säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda kvalificerade välfärdsbrott. Därtill ska granskningen kartlägga relevanta nämndernas arbete med att förebygga hot och våld mot tjänstepersoner och politiker som fattar myndighetsbeslut (kommunstyrelsen, socialnämnden, kultur- och fritidsnämnden, byggnadsnämnden, miljönämnden, vård- och omsorgsnämnden och överförmyndarnämnden).

Den sammanfattande bedömningen är att kommunstyrelsen delvis säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda kvalificerade välfärdsbrott. Granskningen visade att en central enhet har inrättats med flera förvaltnings- och kommunövergripande uppdrag. Arbetet är dock ännu relativt nytt. Kommunstyrelsen behö-

ver fortsätta arbeta med att utveckla den kommunövergripande kontrollmiljön, fastställa en riskanalys som vägledning för det fortsatta arbetet och hitta former för att följa upp och utvärdera kommunens samlade arbete. Styrelsen bör tillse att arbetet kommer i gång där riskerna bedöms som störst.

Vi bedömer vidare att socialnämnden i hög utsträckning säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda kvalificerade välfärdsbrott. Nämnden behöver tillse att handbok och metodstöd avseende försörjningsstöd kommer på plats och att arbetet med att motverka välfärdsbrott följs upp och utvärderas.

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden inte ha säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda kvalificerade välfärdsbrott. Arbetet behöver utvecklas inom alla områden avseende kontrollmiljö, dokumenterade riskbedömningar, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning och utvärdering.

Vår bedömning av kommunens arbete för att motverka hot och våld är att samtliga granskade nämnder kan stärka sina utbildningsinsatser som ett led i att förebygga hot och våld mot anställda och förtroendevalda beslutsfattare i Lunds kommun. Genomförd enkät visar att dessa risker är störst inom socialnämnden, miljönämnden och byggnadsnämnden.

4.2 Uppföljande granskning av upphandlingsprocessen

Granskningen syftade till att följa upp hur servicenämndens och socialnämndens fortsatta arbete med upphandlingsprocessen har fortlöpt med utgångspunkt i revisionens iakttagelser, bedömningar och rekommendationer i samband med granskning 2019.

I den tidigare granskningen konstaterades stora brister i dokumentationen av upphandlingar samt att inköp inte konkurrensutsatts. Fyra av fem stickprov inom socialnämnden hade inte konkurrensutsatts. Inom servicenämnden saknade fem av åtta stickprov tillräcklig dokumentation.

Den uppföljande granskningen visar att nämnderna har vidtagit flertalet åtgärder för att förbättra upphandlingsarbetet. Dessutom har kommunstyrelsen fattat beslut om en centraliserad upphandlingsorganisation och en handlingsplan som sträcker sig till 2023 har antagits. Den centraliserade upphandlingsorganisationen har hanterat flera frågor från tidigare granskning kring till exempel utbildning, kompetens och analyser. Organisationen är dock inte helt färdigutvecklad än och vissa nämnder ~~som socialnämnden~~ har kommit längre i överlåtandet av upphandlingsarbetet till den centrala organisationen, medan andra har längre kvar i processen.

Sammanfattningsvis har socialnämnden till stor del vidtagit åtgärder i enlighet med rekommendationerna i 2019 års granskning. Bedömningen görs mot bakgrund av att det har bildats en ny arbetsgrupp som genomför löpande kontroller kopplat till upphandling. Genomförd stickprovsgranskning visar till stor del på en god dokumentation av upphandlingarna. Det noteras dock att tre av leverantörerna saknar avtal.

Vad gäller servicenämnden bedömer vi att nämnden delvis har vidtagit åtgärder i enlighet med rekommendationerna i 2019 års granskning. Det finns numera möjlighet till utbildning av nyanställda samt att medarbetare kan genomföra utbildning innan upphandling. Vidare konstaterar vi att nämndens interna kontrollplan för 2020 och 2021 har omfattat kontroller avseende inköp och upphandling. Samtidigt visar genomförd stickprovsgranskning att fyra av tretton granskade stickprov inte har konkurrensutsatts samt att det saknas tillräcklig dokumentation i fem av stickproven.

4.3 Granskning av krisberedskap – kontinuitetsplanering och uthållighet

Granskningens syfte var att bedöma ändamålsenligheten i kontinuitetsplaneringen inom vård- och omsorgsnämnden samt servicenämnden. Granskningen ska tillika följa upp tidigare lämnade rekommendationer till kommunstyrelsen avseende kontinuitet och uthållighet.

Den sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen beaktar rekommendationerna som lämnats i tidigare granskning. Detta trots att flera delar ännu ej är på plats. Bedömningen grundas på att det pågår ett arbete med att implementera en process utifrån lagen om extraordinära händelser (LEH-process). Detta i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd- och beredskaps (MSB) rekommendationer. Bedömningen är att arbetet med ny process tar utgångspunkt i tidigare rekommendationer och stärker förutsättningarna för krisberedskapsarbetet i hela kommunen.

Det noteras i granskningen att nämnderna har kartlagt sina kritiska verksamheter och processer samt sina beroenden av resurser. Det återstår dock att upprätta en fullständig kartläggning av kommunens gemensamma beroenden. Det saknas beslut om uthållighetstider och acceptabla avbrottstider. Vidare visar granskningen att viss kontinuitetsplanering finns i rutiner vid avbrott samt handlingsplaner för personalbortfall. Dock har det inte upprättats kontinuitetsplaner. Samtliga delar ingår dock i det planerade arbetet för LEH-processen.

Det har inom ramen för granskningen genomförts stickprovskontroller avseende avbrottsdrift för lönehantering, måltidsdistributions- och specialkostförteckning, samt schema och genomförandeplaner för hemtjänst. Stickprovskontrollen visar att det finns goda möjligheter att driva dessa verksamheter även vid driftsstörningar.

Det framkommer i granskningen att kommunstyrelsen inte nyttjat de fyra miljoner kronor med fokus på energiförsörjning och beredskapslager, som styrelsen tilldelades i fullmäktiges ekonomi- och verksamhetsplan för 2022. Detta bedöms vara en brist.

4.4 Granskning av samverkan och förebyggande insatser av unga

Syftet med granskningen var att bedöma om utsatta barns rättigheter tas tillvara och om insatser sätts in i tid. Granskningen omfattade utbildningsnämnden, barn- och skolenämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden. Även kommunstyrelsen ingick i egenskap av sin samordnande roll.

Rapporten indikerar att arbetet inom området brister något. På kommunstyrelsenivå kopplas ett stort antal indikatorer till det av kommunfullmäktige beslutade programmet för social hållbarhet. Delmålen i programmet är dock stora, och det behövs ytterligare nedbrytning och konkretisering av delmålen baserat på kunskapsunderlag, för att tydligare kunna identifiera fokusområden. Det finns inte heller alltid en tydlig koppling mellan underlag och identifierade åtgärder/vidare arbete. Detta avser till exempel den nulägesanalys kring barn och ungas hälsa som genomfördes i Lund 2022.

Bedömningen är vidare att det inte är tydligt hur kommunens samlade utbud av insatser samspekar, och vilka behov som prioriteras. Det är också oklart i vilken grad de olika insatserna kopplar an till program för social hållbarhet, och om det utvärderats vilka insatser som är viktigast för att uppnå uppsatta mål. Det handlar också om vilka barn och vårdnadshavare som erbjuds och deltar i insatserna.

4.5 Granskning av trygghet i skolan

Granskningens syfte har varit att bedöma ändamålsenligheten i barn- och skolnämndens och utbildningsnämndens arbete för att skapa trygghet i skolan.

Vår sammanfattande bedömning är att barn- och skolnämnden och utbildningsnämnden bedriver ett till stor del ändamålsenligt arbete med att skapa trygghet i skolan. Inom båda nämnders verksamheter genomförs analyser kring elevernas upplevelse av trygghet och studiero och nämnderna har en ändamålsenlig uppföljning av skolornas trygghetsarbete.

Det är dock vår bedömning att analysen av trivsel på skolorna inom barn- och skolnämndens verksamhet behöver utvecklas för att ligga till grund för insatser. Inom utbildningsnämndens verksamhet råder risk för olikvärdigt arbete på vissa skolor, där analys och insatser sker inom respektive program. Generellt kopplas inte diskrimineringsgrunderna ihop med enskilda grundskolors och gymnasieskolors arbete och nuläge i planerna mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

4.6 Granskning av kvalitet inom bostad med särskild service enligt LSS

Granskningens syfte är att bedöma om vård- och omsorgsnämnden har säkerställt att insatser i form av bostad med särskild service är av god kvalitet.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnden till stor del har säkerställt att insatser i form av bostad med särskild service är av god kvalitet. Det finns delar i det systematiska kvalitetsarbetet som behöver utvecklas så som arbetet med avvikelser, dokumentation och genomförandeplaner. Den enskildas inflytande och medbestämmande skall säkerställas genom genomförandeplaner och uppföljningarna av dessa. Samtliga boende har emellertid inte aktuella genomförandeplaner och uppföljningssamtalen sker inte alltid i enlighet med plan, vilket vi bedömer vara en brist. Man uppger att det finns tillräcklig bemanning för att möta dagens behov, men att kompetensförsörjningen blir en allt större utmaning för verksamheten. Nämnden följer upp om personalen har adekvat utbildning, det genomförs utbildningsinsatser för att bättre möta målgruppens behov.

Utifrån granskningsresultatet konstaterar vi att insatserna med bostad enligt LSS i stort fungerar väl. Dessutom noterar kommunrevisionen att kostnaderna ligger under riksnittet.

4.7 Granskning av ordförandebeslut

Granskningens syfte är att bedöma om styrelserna och nämnderna säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av ordförandebeslut i enlighet med delegationsordningen och att besluten följer regelverk, interna riktlinjer och rutiner för att i övrigt säkerställa rättssäker hantering av dessa beslut.

Den sammanfattade bedömningen är att kommunens styrelser och nämnder delvis säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av ordförandebeslut i enlighet med delegationsordningen. Besluten följer regelverk, interna riktlinjer och rutiner för att säkerställa en rättssäker hantering av dessa beslut. En övervägande majoritet av ordförandebeslut innehåller en hänvisning till korrekt delegationspunkt samt en motivering som går bortom enkel hänvisning till delegationspunkten. Det gick dock inte att genomföra en bedömning av ärendets brådskande natur i stickproven av de granskade protokollsutdragen även om det av intervjusvar framkom att detta skett muntligen i flera fall. I majoriteten av de granskade återrapporteringarna av ordförandebeslut har även beslutsunderlag saknats.

5 Revision av kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund

Ur kretsen förtroendevalda revisorer i Lunds kommun väljs lekmannarevisorer för de kommunala bolagen; Lunds Rådhus AB, Kraftringen AB, Kraftringen Energi AB, Lunds kommuns Fastighets AB, Visit Lund AB, Lunds kommuns Parkerings AB, Fastighets AB Lund Arena, SYSAV, SYSAV Industri AB och Science Village Scandinavia AB. Dessutom väljs revisorer för stiftelsen Arenan, Lekande barnens fond och Lunds kommuns förvaltade stiftelser. Vidare väljs också revisorer för kommunalförbunden VA Syd och Räddningstjänst Syd.

6 Genomförda sammanträden, studiebesök, utbildningstillfällen m.m.

I november 2022 genomförde kommunrevisionen två planeringsdagar där 2021 års erfarenheter diskuterades och planeringen för 2022 påbörjades. De förtroendevalda revisorerna har under 2022 deltagit på olika typer av utbildningsinsatser, bl.a. EY:s digitala utbildningstillfällen för förtroendevalda revisorer.

Bilaga A: Förteckning över upprättade granskningsrapporter revisionsåret 2022 samt svarsdatum och svar för granskade nämnder.

Granskning	Svar senast	Svar inkommit från	Svar inkommit
Granskning av interna kontroller kopplade till risken för kvalificerade välfärdsbrott	2022-12-12	Kommunstyrelsen Socialnämnden Kultur- och fritidsnämnden Byggnadsnämnden Miljönämnden Vård- och omsorgsnämnden Överförmyndarnämnden	2022-12-14 2022-11-22 2022-11-25 2022-11-25 2022-11-22 2022-11-23 2022-12-27
Uppföljande granskning av upphandlingsprocessen	2022-11-29	Socialnämnden	2022-11-22
Granskning av krisberedskap – kontinuitetsplanering och uthållighet	2023-03-14	Kommunstyrelsen Vård- och omsorgsnämnden Servicenämnden	2023-03-20 2023-03-14 2023-02-22
Granskning av samverkan och förebyggande insatser av unga	2023-03-14	Kommunstyrelsen Barn- och skolnämnden Socialnämnden Utbildningsnämnden	2023-03-20 2023-03-14 2023-02-28 2023-03-30
Granskning av trygghet i skolan	2023-03-15	Barn- och skolnämnden Utbildningsnämnden	2023-03-15 2023-03-30
Granskning av kvalitet inom bostad med särskild service enligt LSS	2023-02-15	Vård- och omsorgsnämnden	2023-02-08
Granskning av ordförandebeslut	2023-05-30	Samtliga nämnder och styrelser	